

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Büntető tárgyalás mellőzéses eljárás az új Btk. tükrében

Szerző:

dr. Maletics Balázs

2014. január 20.

A 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről 2013. július 1. napjával lépett hatályba és ekként a büntetőeljárás során hozandó büntetések, intézkedések is több helyen ennek figyelembe vételével kell hogy megszülessenek.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény lehetővé teszi hogy a bíróság egyes esetekben tárgyalás mellőzésével hozza meg a döntését, mivel ezen körülmények fennállása esetén a büntetés célja tárgyalás tartása nélkül is elérhető. Ekkor nincs tehát szükség a vádlott bírósági meghallgatására és arra sem hogy tárgyaláson bizonyítást vegyen fel a bíróság.

Az új Btk. a 2012. évi C. törvény változásai ezen tárgyalás mellőzéses eljárásra, illetve az ott hozott döntésre is hatással vannak, mely törvényi szabályozásnak a lényegesebb elemeit és azok alkalmazási kérdéseit tárgyalom az alábbiakban:

1. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 544.§-a rendelkezik a tárgyalás mellőzésese eljárás fő szabályairól.

(1) A bíróság az ügyész indítványára vagy hivatalból a szabadlábon lévő vádlottal szemben tárgyalás mellőzésével végzésben végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztést, közérdekű munkát, pénzbüntetést, foglalkozástól eltiltást, járművezetéstől eltiltást, kitiltást, a sportrendezvények látogatásától való eltiltást, kiutasítást - katonával szemben lefokozást, szolgálati viszony megszüntetését is -, továbbá intézkedésként jóvátételi munkát, próbára bocsátást, megrovást alkalmaz az ötévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő bűncselekmény esetén, ha

a) a törvény a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztését, a közérdekű munkát, a pénzbüntetést, a foglalkozástól eltiltást, a járművezetéstől eltiltást, a kitiltást, a sportrendezvények látogatásától való eltiltást, a kiutasítást - katonával szemben a lefokozást, a szolgálati viszony megszüntetését, a rendfokozatban visszavetést és a várakozási idő meghosszabbítását is -, illetve a jóvátételi munka vagy a próbára bocsátás alkalmazását lehetővé teszi,

b) a tényállás egyszerű,

c) a vádlott a bűncselekmény elkövetését beismerte,

d) a büntetés célja tárgyalás nélkül is elérhető.

(2) Tárgyalás mellőzésével két évet meghaladó szabadságvesztés nem szabható ki.

Végrehajtandó szabadságvesztés a tárgyalás mellőzéses eljárásban nem szabható ki.

Végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztésnél is csak 2 évet meg nem haladó szabadságvesztés szabható ki.

Tárgyalás mellőzéses eljárásban nem szabható ki elzárás sem, ami az új Btk büntetési neme, de kiszabható jóvátételi munka mely új intézkedés a Btk-ban.

A Btk. 67. § (1) A bíróság a vétség, valamint a háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő büntett miatt a büntetés kiszabását egy évre elhalaszthatja, és jóvátételi munka végzését írja elő, ha alaposan feltehető, hogy a büntetés célja így is elérhető. A jóvátételi munkavégzés előírása mellett pártfogó felügyelet is elrendelhető.

(2) Jóvátételi munka végzése nem írható elő azzal szemben, aki

a) visszaeső,

b) a bűncselekményt bünszervezetben követte el,

c) a szándékos bűncselekményt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélese után, a végrehajtás befejezése előtt követte el, vagy

d) a szándékos bűncselekményt a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alatt követte el.

(3) Az elkövető - választása szerint - állami vagy önkormányzati fenntartású intézménynél, közhasznú jogállású civil szervezetnél, egyházi jogi személynél vagy azok részére végezheti a jóvátételi munkát.

(4) A jóvátételi munka tartamát órákban kell meghatározni, annak legkisebb mértéke huszonnégy, legnagyobb mértéke százötven óra.

68. § (1) Ha az elkövető a jóvátételi munka elvégzését egy éven belül megfelelően igazolja, büntethetősége megszűnik.

(2) Ha az elkövető a jóvátételi munka elvégzését nem igazolja, vagy a pártfogó felügyelet szabályait súlyosan megszegi, a bíróság büntetést szab ki. Ha az elkövető a jóvátételi munka elvégzését egészségügyi okból nem tudja igazolni, a jóvátételi munka elvégzése igazolásának határideje egy alkalommal legfeljebb egy évvel meghosszabbítható.

2. Kábítószeres ügyekben lehetőség van tárgyalás mellőzéses eljárásra, ha a vádemelés elhalasztása nem vezetett eredményre, mivel a legalább 6 hónapig tartó folyamatos kábítószer függőséget gyógyító kezelésen nem vesz részt, kábítószer használatot kezelő más ellátásban nem részesült és megelőző-felvilágosító szolgáltatáson sem vett részt. Az új Btk-ban módosultak a kábítószerrel visszaélés tényállási elemei:

Kábítószerrel visszaélés helyett:

Kábítószer birtoklása

Btk. 178. § (1) Aki kábítószerrel természet, előállít, megszerez, tart, az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít, büntetett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Kábítószer-kereskedelem

Btk. 176. § (1) Aki kábítószerrel kínál, átad, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, büntetett miatt két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

A büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény szerint:

2. § (1) A bűncselekményt - a (2)-(3) bekezdésben foglalt kivételekkel - az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni.

(2) Ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új büntető törvényt kell alkalmazni.

A pénzbüntetésnél mindig az új törvény a kedvezőbb mivel alacsonyabb az egy napi tétel összegének minimuma, az 1978. évi II. törvényben a minimum 2.500 forint volt, melyet levittek 1.000 forintra.

3. Nincs lehetőség bizonyításra a tárgyalás mellőzéses eljárás során, a bíróság az iratok alapján dönt az ügyben.

Szakértőt is csak nyomozás során lehet kirendelni például a kár összegének meghatározására vagy a kábítószer vonatkozásában vegyész szakértőt igénybe venni a típus és mennyiség meghatározására.

A bíróságnak az eljárás során nincs lehetősége tanúbizonyításra és okiratokat sem szerezhethet be, azonban a nyomozás során felmerült szakértői díjat, illetve tanú útiköltséget jelen végzésben kell megállapítani bűnügyi költségként, melyet a vádlott visel ha felelősségét megállapítják, illetve az állam terhén marad ha az eljárás megszüntetésére kerül sor.

A bíróság rendelkezhet a sértettnek okozott kár megtérítéséről, de csak amennyiben polgári jogi igényt terjesztettek elő.

Elkobzásról lehet határozni a tárgyalás mellőzéses végzésben:

Btk. 72. § (1) El kell kobozni azt a dolgot,

- a) amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez eszközül használtak vagy arra szántak,
- b) amely bűncselekmény elkövetése útján jött létre,
- c) amelyre a bűncselekményt elkövették, vagy amelyet a bűncselekmény befejezését követően e dolog elszállítása céljából használtak,
- d) amelynek a birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti, vagy jogszabályba ütközik.

A lefoglalás megszüntetésekor lehetőség van a dolog kiadására annak, akit az megillet illetve

Btk. 73. § A 72. § (1) bekezdés a) és c) pontjában meghatározott esetekben az elkobzás kivételesen mellőzhető, ha az az elkövetőre vagy a tulajdonosra a bűncselekmény súlyával arányban nem álló, méltánytalan hátrányt jelentene, kivéve,

- a) ha azt nemzetközi jogi kötelezettség kizárja,
- b) ha az elkövető a bűncselekményt bünszervezetben követte el,

c) kábítószer-kereskedelem, kábítószer birtoklása, kábítószer készítésének elősegítése, kábítószer előállításához szükséges anyaggal visszaélés, új pszichoaktív anyaggal visszaélés, teljesítményfokozó szerrel visszaélés, gyógyszerhamisítás, méreggel visszaélés, ártalmas közfogyasztási cikkel visszaélés, természetkárosítás, állatkínzás, orvhalászat, orvvadászat, tiltott állatviadal szervezése, ózonréteget lebontó anyaggal visszaélés, radioaktív anyaggal visszaélés, nukleáris létesítmény üzemeltetésével visszaélés, robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés, lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés, nemzetközi szerződés által tiltott fegyverrel visszaélés, haditechnikai termékkel vagy szolgáltatással visszaélés, kettős felhasználású termékkel visszaélés vagy veszélyes eb tartásával kapcsolatos kötelezettség megszegése esetén.

4. Lehetőség van részletfizetés engedélyezésére.

592. § (1) Ha az elítélt valószínűsíti, hogy a pénzbüntetés azonnali vagy egy összegben való megfizetése magának vagy tartásra szoruló hozzátartozóinak a büntetés célján túlmenő jelentős anyagi nehézséget okozna, és megalapozottan feltehető, hogy az elítélt a meghosszabbított határidőben fizetési kötelezettségének pontosan eleget tesz, részére a bíróság legfeljebb három hónapi halasztást, illetőleg azt engedélyezheti, hogy a pénzbüntetést két éven belül, részletekben fizesse meg.

A 10.000 forintot meghaladó bűnügyi költség esetén be kell szerezni a megyei végrehajtó foglalási jegyzőkönyvét.

593. § (1) A tízezer forintot meghaladó rendbíróság és az államot illető bűnügyi költség megfizetésére halasztás, illetőleg részletfizetés az 592. §-ban meghatározott feltételek mellett és keretek között, a bírósági végrehajtó által fogatosított foglalás után engedélyezhető, ha a foglalási jegyzőkönyvet a végrehajtó a bírósághoz betérjesztette.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott összeghatár alatti rendbíróság és bűnügyi költség megfizetésére kötelezés esetén a tanács elnöke foglalási cselekmény bevárása nélkül, a rendelkezésre álló adatok alapján legfeljebb két hónapi halasztást, illetőleg három hónapi részletfizetést engedélyezhet.

(3)

5. Lehetőség van a közérdekű munka elhalasztására

Be. 591/B. § (1) A tanács elnöke a közérdekű munka végrehajtásának megkezdésére az elítélt kérelmére fontos okból, különösen az elítélt személyi vagy családi körülményeire való tekintettel, legfeljebb három hónapra halasztást engedélyezhet.

(2) Ha az elítélt betegsége az elítélt életét közvetlenül veszélyezteti, a tanács elnöke

a) az (1) bekezdésben szabályozott tartamú halasztást meghaladó, határozott ideig tartó halasztást is engedélyezhet,

b) az (1) bekezdés alapján engedélyezett halasztást meghosszabbíthatja.

(3) El kell halasztani - kérelem nélkül, hivatalból is - a közérdekű munka végrehajtásának megkezdését annak a nőnek az esetében, aki

a) a tizenkettedik hetet meghaladó terhes, legfeljebb a szülés várható idejét követő tizenkettedik hónap végéig,

b) egy évesnél fiatalabb gyermekét gondozza.

(4) A (2) bekezdés esetében a tanács elnöke igazságügyi orvosszakértői szakvélemény alapján állapítja meg a halasztás egészségügyi feltételeinek fennállását.

(5) Ha a közérdekű munka végrehajtásának elhalasztása iránti kérelmet olyan időben terjesztik elő, hogy annak elintézésére a végrehajtás megkezdésére kitűzött határnap előtt már nincs lehetőség, a tanács elnöke a kérelem elbírálását mellőzi és erről a kérelmezőt értesíti, és a kérelmet a közérdekű munka végrehajtásának esetleges félbeszakítás iránti intézkedés végett a büntetés-végrehajtási bírónak megküldi.

6. Meg nem fizetett pénzbüntetés átváltoztatásáról a büntetés végrehajtási csoport rendelkezik, ahogy a közérdekű munkát is ők változtatják át szabadságvesztésre, illetve a tárgyalás mellőzésével hozott jogerős végzés végrehajtásában az alábbiak szerint vállalnak szerepet:

A módosított 1979. évi 11. törvényerejű rendelet (tvr.) több új feladatot is a büntetés-végrehajtási bíró hatáskörébe utal:

Ezek közül egyesek a tárgyalás mellőzéses eljárás során hozott végzéseket is érintik (csak néhány, mivel végrehajtandó szabadságvesztés és elzárás itt nem szabható ki)

A tvr. 11/A. § (1) A közérdekű munka megtagadása vagy nem teljesítése miatt annak szabadságvesztésre történő átváltoztatása iránt az ügyész a pártfogó felügyelő jelentése alapján tesz indítványt a büntetés-végrehajtási bírónak.

(3) Ha a büntetés-végrehajtási bíró az indítványnak helyt ad, a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés tartamát a még le nem töltött munkaórák alapulvételével állapítja meg. Ha az átváltoztatásra nincs ok, a büntetés-végrehajtási bíró a pártfogó felügyelőt új munkahely kijelölésére hívja fel.

A tvr. 11/C. § (1) A büntetés-végrehajtási bíró hivatalból vagy az ügyész indítványára a Btk. 51. §-ában meghatározott feltételek fennállása esetén - az iratok alapján - a pénzbüntetést vagy annak meg nem fizetett részét szabadságvesztésre változtatja át.

2) A büntetés-végrehajtási bíró hivatalból vagy az ügyész indítványára a fiatalkorúval szemben kiszabott pénzbüntetés behajthatatlansága esetén - az iratok alapján -, ha a Btk. 112. és 114. §-a a közérdekű munka átváltoztatását lehetővé teszi, a pénzbüntetést közérdekű munkára, ha pedig az kizárt, a pénzbüntetést szabadságvesztésre változtatja át.

A bv. bíró a munkahely kijelöléséről szóló határozat és az új munkahely kijelölése iránti kérelem elutasítása elleni fellebbezést is elbírálja.

Feladatai közé tartozik még a közérdekű munka végrehajthatósága megszűnésének megállapítása.

A tvr. 11/A.§ (6) bekezdése és a 11/C § (6) bekezdése alapján fontos okból lehetőség van a pénzbüntetés vagy a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés elhalasztására, mely büntetés-végrehajtási bírói végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

7. A Be. 543. § E törvény rendelkezéseit a tárgyalás mellőzésével folytatott eljárásban az e fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

Be. 547. § (1) A bíróság a tárgyalás mellőzéses végzésben továbbá a bíróság

b) végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása, jóvátételi munka előírása vagy próbára bocsátás esetén pártfogó felügyeletet is alkalmazhat,

d) a próbára bocsátást kimondó rendelkezést hatályon kívül helyezheti,

e) az ügyek egyesítéséről, elkülönítéséről, az eljárás felfüggesztéséről és az eljárás megszüntetéséről rendelkezhet.

A (2) bekezdés szerint: A bűnügyi költség viselésére a 338-340. § rendelkezéseit kell alkalmazni.

A Be. 338. § (1) A bíróság a vádlottat a bűnügyi költség viselésre kötelezi, ha őt bűnösnek mondja ki, vagy szabálysértés elkövetéséért a felelősségét megállapítja. Ez a rendelkezés nem vonatkozik arra a bűnügyi költségre, amelynek viselésére a törvény alapján mást kell kötelezni.

(2) A vádlottat csak azzal a cselekménnyel, illetőleg a tényállásnak azzal a részével kapcsolatban felmerült bűnügyi költség viselésére lehet kötelezni, amelyre a bűnösségét vagy a felelősségét megállapították. Nem lehet kötelezni annak a bűnügyi költségnek a viselésére, amely - nem az ő mulasztása folytán - szükségtelenül merült fel.

(3) A bíróság a bűnösnek kimondott vádlottakat külön-külön kötelezi a bűnügyi költség viselésére. Ha a bűnügyi költség, illetőleg annak meghatározott része a bűnösnek kimondott vádlottak szerint nem különíthető el, a bíróság a vádlottakat egyetemlegesen kötelezi a bűnügyi költség viselésére.

(4) A bíróság a bűncselekmény súlyához képest aránytalanul nagy bűnügyi költség egy részének megfizetése alól a vádlottat mentesítheti.

Ezen túlmenően irányadó a 339. § is, mely szerint:

(1) Az állam viseli a 74. § (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott bűnügyi költségből azt a költséget, amelynek viselésére a vádlott a 338. § alapján nem kötelezhető, továbbá azt a költséget, amelyet a vádlottnak a 74. § (3) bekezdése alapján nem kell megtérítenie.

8. A tárgyalás mellőzésével hozott végzés elleni jogorvoslat:

Nincs helye fellebbezésnek csak tárgyalás tartását lehet kérni.

A Be. 548. § (1) A tárgyalás mellőzésével hozott végzés ellen fellebbezésnek nincs helye; az ügyész, a magánvádló, a vádlott, a védő, a magánfél és az egyéb érdekelt a kézbesítésétől számított nyolc napon belül tárgyalás tartását kérheti. A kérelem alapján a bíróság tárgyalást tart.

(2) Ha a tárgyalás mellőzését az ügyész indítványozta, az ügyész nem kérheti a tárgyalás tartását azon az alapon, hogy a bíróság az 544. § (1) bekezdése alapján jár el.

(3) A magánfél kizárólag a polgári jogi igényt elbíráló rendelkezéssel, az egyéb érdekelt csak az elkobzással, a vagyoneklobzással és az elektronikus adat végleges hozzáférhetetlenné tételével kapcsolatban kérheti tárgyalás tartását. Ha a tárgyalás tartását kizárólag a magánfél kérte, a bíróság a tárgyaláson a polgári jogi igényre vonatkozó rendelkezést hatályon kívül helyezi, és az igény érvényesítését egyéb törvényes útra utasítja.(4) A tárgyalás tartására irányuló kérelemnek a végzés végrehajtására - az 549. § (2) bekezdésének esetét kivéve - halasztó hatálya van.

(5) Ha a vádlott részére a tárgyalás mellőzésével hozott végzést nem lehetett kézbesíteni a bíróság az ügy tárgyalásának kitűzése iránt intézkedik.

Összességében az állapítható meg, hogy az új Btk. és a Bv.tvr. módosított rendelkezései a tárgyalás mellőzéses eljárásra vonatkoztatva a büntetés kiszabása, illetve annak végrehajtása kapcsán hoztak változást, illetve bővült az alkalmazható intézkedések köre a jóvátételi munkával.